

VAIZDO IR ŽODŽIO DIALOGAS ERDVĖJE: ALGIO SKAČKAUSKO TAPYBOS PARODA 2010

Andrius Grigorjevas

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Universiteto g. 3, LT-01513 Vilnius

andrius.grigorjevas@gmail.com

Straipsnyje analizuojama Algio Skačkausko 2010 m. pomirtinė tapybos paroda, kurioje šalia paveikslų buvo eksponuojami ir poetiniai tekstai. Parodą apibrėžiant kaip tekstą, bandoma parodyti, koku būdu paveikslų sekos gali formuoti parodos naratyvą ir kaip tarpusavyje sąveikauja žodinis bei vizualinis diskursai. Analizėje taikomas semiotinis metodas, bet kartu atsižvelgiama į šiuolaikinę šio metodo kritiką, t. y. stengiamasi parodą aprašyti kaip atvirą reikšminį lauką, kuris judančio suvokėjo yra nuolat konstruojamas ir perkonstruojamas.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: paroda, semiotika, figūratyvumas, poetinis tekstas, pasakojimas.

Meno paroda kaip reiškiny yra įdomi dėl kelių priežasčių. Viena iš jų – tai, kad menininko darbai išdėstomi iš anksto apibrėžtoje ir tik iš dalies modeliuojamoje erdvėje, kur jie atsideria vienas greta kito ir kartu stebėtojo „akistatoje“. Taigi parodos metu iš naujo įprasminama ne tik erdvė, bet ir patys darbai – atskiri tekstai tampa naujos reikšminės struktūros elementais.

Parodose paveikslus ir meninius objektus nuolatos lydi pavadinimai, meno kritikų interpretacijos, įžanginiai ir apžvalginiai tekstai, ištraukos iš autorių tekstų, interpretacijos ir paaiškinimai ir t. t. Galima ginčytis, ar visi šie žodiniai parodos elementai nėra tik paprasčiausios „ilustracijos“, bet šis teiginys nieko nepasako apie tai, kaip žodžio ir vaizdo sąveika kuria visuminį parodos teksto reikšminį efektą.

Paroda kaip vieta ir įvykis turi ideologiškai bei instituciškai įtvirtintas reikšmes. Parodos lankytojas numano, kad tai, ką jis išvys parodos metu, bus vienu

ar kitu būdu susiję arba susieti objektai, kurių visuma turėtų tilpti iš anksto suformuluotame parodos kontekste arba su juo sutapti.

Norint suvokti meno parodą kaip tekstinį audinį, reikia atsižvelgti ir į tai, kad tai mažiausiai kelių „balsų“ arba instancijų kūrinys: menininko darbai, iš studijos patekę į ekspozicinę erdvę, yra perkontekstualizuojami ir įkomponuojami arba sukombinuojami į naują visumą. Ši naują reikšminį judesį atlieka kita – parodos kuratoriaus – instancija, kuri gali sutapti su kūrinių autoriumi arba kardinaliai nuo jo skirtis.

Šis tyrimas pagrįstas prielaida, kad parodą galima suvokti kaip iš diskretiškų vienetų sudarytą rišlų tekstą ir kad šis tekstas taip pat geba sudaryti pasakojimą.

2010 m. Vilniaus dailės akademijoje įvykusi pomirtinė Algio Skačkausko tapybos paroda ypatinga tuo, kad joje šalia dailininko tapybos darbų buvo publikuojami jo poetiniai tekstai, kurie buvo kurti nepriklausomai

DIALOGUE OF IMAGE
AND TEXT IN SPACE:
THE ART EXHIBITION OF PAINTER
ALGIS SKAČKAUSKAS 2010

Andrius Grigorjevas

KEYWORDS: exhibition, semiotics, figurativity,
poetic text, narrative.

SUMMARY

The article analyses the posthumous exhibition of the painter Algis Skačkauskas, in which paintings are accompanied by various poetic texts creating an unexpected dialectic between image and word. This provides an invaluable opportunity to research different ways in which paintings can create narrative sequences and words can relate to paintings. Even though the semiotic method seems to provide the necessary instruments for such a task, the article presents criticism of the method, which proposes to consider text as an open structure of possibilities and encourages to explore relations between verbal and visual discourse without limiting them to similarity or cooperation. It is assumed that exhibition can be perceived as a text, i.e. a coherent whole belonging to a specific discourse. The article argues that rhythmically recurring image sequences define the exhibition space as a space of tensions and, as a consequence, these tensions constitute abstract transformations from one sequence towards another. Poetic texts, unlike the sequences of painting, do not form any particular coherent narrative. Instead, they transform and enrich the figurative level of paintings providing the perceiver with new ways of navigating and reading the exhibition. What the analysis reveals is that the spatial arrangement can enhance the perception of visual discourse as well as reinforce the gap between the visual and written. At the same time due to its inconsistency and equivocal nature the poetic discourse points to different models of reading visual discourse and eliminates the possibility of having one stable interpretation.